

Business Ethics

1) ויקרא פרק יט פסוק יז

לא תקלל חרש ולפנֵי עור לא תנתן מכשל ויראת מאלקיך אני ה':

2) רשי' ויקרא פרק יט פסוק יז

ויראת מאלקיך - לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, יוכל להשמט ולומר לטובה נתכווני, לפיכך נאמר בו ויראת מאלקיך המכיר מחייב. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושה ואין שאר הבריות מכירות בו, נאמר בו ויראת מאלקיך:

3) ויקרא פרק יט פסוק לב

מןפני שיבת תקום והדרת פני ז肯 ויראת מאלקיך אני ה':

4) רשי' ויקרא פרק יט פסוק לב

והדרת פני ז肯 - איזחו הדור, לא ישב במקומו ולא ידבר במקומו ולא יסתור את דבריו. יכול יעכבים עניינו כמו שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלקיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו, שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלקיך:

5) ויקרא פרק כה פסוק יז

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם:

6) רשי' ויקרא פרק כה פסוק יז

ולא תונו איש את עמיתו - כאן הזיהיר על אונאת דברים, שלא יקנית איש את חברו לא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנתנו של יוועץ. ואם תאמר, מי יודע אם נתכווני לרעה, לכך נאמר ויראת מאלקיך, היודע מחייב הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשبة בלבו, נאמר בו ויראת מאלקיך:

7) ויקרא פרק כה פסוק לו

אל תקח מאתנו נשך ותרבית ויראת מאלקיך וחיה אחיך עמך:

8) רשי' ויקרא פרק כה פסוק לו

ויראת מאלקיך - לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרביה וקשה לפירוש הימנו ומורה לעצמו היתר בשביב מעותיו שהיו בטלות עצמו, הוצרך לומר ויראת מאלקיך. או התרלה מעותיו בנכרי, כדי להלותם לישראל ברביה, הרוי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר ויראת מאלקיך:

9) ויקרא פרק כה פסוק מג

לא תרדת בו בפרק ויראת מאלקיך:

10) רשי' ויקרא פרק כה פסוק מג

לא תרדה בו בפרק - מלאה שלא לצורך, כדי לענותו. אל תאמר לו החם לי את הocus הזה, והוא אינו צריך, עדור תחת הגוף עד שאבוי. שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו, ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור לב, לכך נאמר ויראת:

11) במדבר פרק לב פסוק כב

והיitem נקיים מה' ומישראל

12) משנה מסכת שקלים פרק ג משנה ב

אין התורים נכנס לא ב프로그램 חפות ולא בסנדל ולא בתפילה ולא במנעל והאי בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני או שמא יעשיר ויאמרו מתרומות הלשכה העשיר לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות בדרך ש策יך לצאת ידי המיקום שנאמר (במדבר ל"ב) והיitem נקיים מה' ומישראל ואומר (משל ג') ומתוך חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

13) תלמוד בבלי מסכת פסחים זג יג עמוד א

דתניה: גבי צדקה שאין להם עניין לחלק - פורטיו לאחרים ואין פורטיו לעצמו. גבי תמחוי שאין להם עניין לחלק - מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן ממשום שנאמר (במדבר לב) והיitem נקיים מה' ומישראל.

14) ויקרא פרק יט פסוק לו

מאזני צדק אבני צדק איפת צדק והין צדק יהיה לכם אני ה' אלקיים אשר הוציאתי אתכם מארץ מצרים:

15) תלמוד בבלי מסכת Baba מציעא זג מט עמוד א

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מה תלמוד לומר (ויקרא י"ט) הין צדק? והלא הין בכלל איפת היה? אלא לומר לך: שיהא הון שלך צדק, ולאו שלך צדק! אמר אביי: ההוא שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב.

16) תלמוד בבלי מסכת חולין זג צד עמוד א

אמר שמואל: אסור לגנוב דעת הבריות, ואפילו דעתו של עובד כוכבים

17) שולחן ערוך חושן משפט סימנו רכח סעיף ו

אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגנוב דעתם, כגון אם יש מום במקחו צריך להודיעו לlokת. אף אם הוא עובד כוכבים, לא ימכור לו בשער נבילה בחזקת שחוותה. ואף לגנוב דעת הבריות בדים, שמראה שעושה בשביבו, ואני עושה, אסור. כיצד, לא יסרה (בחבירו) שישוד עמו, והוא יודע שאיןו סועד, ולא ירבה לו בתקורתו והוא יודע שאיןו מקבל, ולא יפתח חיויות הפתוחות לחנוני, וזה סובר שפתחם בשביבו, אלא צריך להודיעו שלא פתחם בשביבו. ואם הוא דבר Dai בעי להאסקי אדעתיה שאיןו עושה בשביבו, ומטעעה עצמה שסובר שעושה בשביבו לכבודו, כגון שפגע בחבירו בדרך וסביר זה שיצא לקרהתו לכבדו, אין צריך להודיעו.

18) תלמוד בבלי מסכת Baba קמא זג צט עמוד ב זז ק עמוד א

תני רב יוסף: (שמות י"ח) והודיעת להם - זה בית חייהם, את הדרך - זו גמilot חסדים, ילכו - זו ביקור חולמים, בה - זו קבורה, את המעשה - זה הדין, אשר יעשו - זו לפנים משורת הדין.

19) תלמוד בבלי מסכת Baba מציעא זג ל עמוד ב

Business Ethics

אמר רבי יוחנן: לאחרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה. - אלא דיני דמגיותא לדיניו? - אלא אימא: שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עבדו לפנים משורת הדין.

(20) מוסיפות מסכת בבא מציעא זך עד עמוד ב

לפניהם משורת הדין - מאשר יעשו נפקא לנו למקומו בפרקון (דף ל): תימה דלא מיתתי קרא הכא כדמייתי لكمן בעובדא דר' ישמעאל ובחגוזל קמא (ב"ק זך ק). ושם ד"ה לפנים) בעובדא דרבי חייא במראה דין לשולחני ונמצא רע ולקמן בסוף פרק האומני (דף פג). מיתתי קרא אחרינה מען תלך בדרך טובים שהוא מדברי קבלה ושביק קרא דasher יעשו שהוא מדברי תורה ויל' דלא מיתתי קרא דאשר יעשו אלא במקום שאחרים חייבין והוא פטור כמו במראה דין דאחרים דבעו למילך חייבים ור' חייא דלא בעי למילך פטור ולפניהם משורת הדין שלם כמו אחרים וכן בעובדא דרבי ישמעאל דזקנו ואינו לפוי כבודו והוא עשה לפנים משורת הדין כמו אחרים והכא בשמעתין הדדרינהו בתיר תריסר יורחי שתא כ"ע פטורים לכך לא מיתתי קרא הכא ומ"מ משום לפנים משורת הדין בעי ליה לאחדורי כיון שאינו מתחסר ממונא אבל בסוף האומני (שם) בהנהו שקולאי שבררו לו החבית ועשו לו הפסד גדול משום לפנים משורת הדין אין לו להפסיד לכך מיתתי קרא מען תלך בדרך טובים.

(21) תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא זך פג עמוד א

ההוא גברא דהוה קא מעבר חביתא דחומרא ברישתקא דמחוזא ותברה בייזא דמחוזא. אתה لكمיה דרבא, אמר ליה: רישתקא דמחוזא שכחוי בה איינשי, זיל אייתיך ראייה, ואיפטור. אמר ליה רב יוסף בריה: כמאן, כאיסי! - אמר ליה: אין, כאיסי, וסבירא לנו כוותיה. ההוא גברא דאמר ליה לחבירה: זיל זבין לי ארבע מאה דני חמרה. אזל זבן ליה. לסוף אתה لكمיה, אמר ליה: זביני לך ארבע מאה דני חמרה ותקיפו להו. אתה لكمיה דרבא. אמר ליה: ארבע מאה דני חמרה ותקיפוי קלא אית לה למילטה, זיל אייתיך ראייה דמעיקרא כי מזבונות להו חמרה מעלה הרה, ואיפטור. אמר ליה רב יוסף בריה: כמאן - אמר ליה: אין, כאיסי, וסבירא לנו כוותיה. אתקין רב חייא בר יוסף בסיכרא: הני דדרו באגרא ואיתנבר - נשלם פלאגא. Mai טעמא - נPsi לחוד וווטר לתרי, קרוב לאונס וקרוב לפשיעה. בדיגלא - משלים כולה. רבה בר בר חנו תבררו ליה הנהו שקולאי חביתא דחומרא. שקל לגליימייהו, אותו אמרו לרבות אמר ליה: הב להו גלימייהו. - אמר ליה: דינא וכי? - אמר ליה: אין, (משל' ב') מען תלך בדרך טובים. יהיב להו גלימייהו. אמרו ליה: עני אנן, וטרחין כולה יומא, וככפין, ולית לנו מידי. אמר ליה: זיל הב אגרייהו. - אמר ליה: דינא וכי? - אמר ליה: אין, (משל' ב') וארחות צדייקים תשמר

(22) מרדכי על בבא מציעא - אות רנו

[דף ז' ב'] מצא כאן וכו' אמר לו תרתי אמרת הרי אלו שלו והדר אמרת חייב להחזיר אל לפנים משורת הדין וכו' ואשכחנה נמי בפ' הגוזל בתרא חייב בבא לצאת ידי שמים וכיון דחוינן דהו כיי' להו וכי כדאיתא ס"פ האומני גם אין כייפין למייעבד לפנים משורת הדין אם היכולת בידו לעשותות דעתני רב יוסף והודעת להם את הדרך וגוי' ואמר ר' יוחנן לא נחרבה ירושלים אלא בשביל שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין וכן פסק הראב"ן ואביה' דכיפין להו לעשותות לפנים משורת הדין:

(23) בית חדש על חומרם סימן יב

איתא בסוף האומנים (ב"מ פג.) בעובדא דרבבה בר בר חנא דתבררו ליה הני שקולאי חביתא דחומרא שקל לגליימייהו אתה (א"ל) [אמרו] לרבות להו גלימייהו אמר ליה דינא וכי אמר ליה אין מען תלך בדרך טובים (משל' ב') ומיתתי לה רביינו لكمון בסימן ד"ש (ס"א). ופירש רשי' בדרך טובים לפנים משורת הדין עכ"ל. משמע דרב הוה כיף ליה לרבה בר בר חנא אדם לא כן מי אמר ליה דינא וכי אם לא בא לכופו ואף על גב דההטוספות פרק הגוזל קמא (ב"ק ק. ד"ה לפנים) ופרק אלו מציאות (ב"מ כד ע"ב ד"ה לפנים) פירשו דמשום לפנים משורת הדין לא הוה ליה להפסיד אלא מקרה דלמען תלך בדרך טובים מכל מקום בעל כרחך שמעין דכופין על דבר שאין חייב בו מזון הדין וכן במצב ארנקי בשוק בפרק אלו מציאות (שם) דקאמר חייב להחזיר משום לפנים משורת הדין לפחות

משמעות חייב להחזיר בבא לצאת ידי שמים כדאמר פרק הגוזל בתרא (ב"ק קית). אמתניתין דהאומר לחבירו גולתייך וכו' דחייב בבא לצאת ידי שמיםadam לא כנ מי חיב ולכון פסק המרדי (ב"מ סי' רנ) דכייפין ליה למייעבד לפנים משורת הדין אם היכולת בידו לעשות שהוא עשיר ושכן פסקراب"ן (ב"מ עז ע"ד) ואבי העזר וכן כתוב באגדה פרק אלו מציאות (סי' לד) וז"ל חייב להחזיר משום לפנים משורת הדין וכן אנו נהגים להחזיר וכן פסקراب"ן וראב"ה דכייפין להחזיר היכא דהמוציא עשיר עכ"ל. מיהו בית יוסף (מחוז) הביא דברי הר"ר ירוחם בשם הרא"ש דין קופין על לפנים משורת הדין וכותב ז"ל ופשטו הוא בעני ותמהני על מה שכטב המרדי דכייפין למייעבד לפנים משורת הדין דהנך עובדי דמייתי ראייה מינימיה לא נזכר בהם כפיה עכ"ל וליתא אלא הנהו עובדי מיררי בכפייה כדפירושו וכן נהגים בכל בית דין בישראל לכוף לעשר בדבר ראיו ונכון אף על פי שאין הדין כך ואפשר דהה"ר ירוחם בשם הרא"ש נמי לא קאמר אלא באינו עשיר והיכא דין לעזה הפסד ממון אפילו באינו עשיר ההו לה מדת סדום זהה נהנה וזה לא חסר והכל מודים דכויפין כדאיתא סוף פרק קמא דברתא (סוף דף י"ב) ובפרק גט פשות (שם דף קס"ח) ואפשר דמקאן דקדק ה"ר ירוחם דזוקא על מדת סדום קופין אבל בדיאכאה הפסד ממון אין קופין מיהו יש לומר דין זה אלא באינו עשיר ופוק חי Mai עמא דבר ומוהרי"ק בשורש תשיעי (ענף ג) האריך בדין כפיה על מדת סדום:

24) עורך השולחן חושן משפט סימן שד סעיף יא

אמרו חז"ל דאפשרו במקום שהפועל חייב לשלם מ"מ מצוה ליכנס עמו לפנים משורת הדין ואין ליטול ממנו הרווק אם לא שהזיקו בכוונה אבל כשהזיקו בפשיעה אין זה מזיק ועל זה נאמר [משל] ב, [למען תלך בדרך טובים ולא עוד אלא אם הפעול עני ואין לו מה יأكل תhn לו שכרו כדי שייהיה לו מה לאכול ועל זה נאמר [שם] וארכות צדיקות תשמר וזכה עשו חכמי הש"ס [ב"מ פ"ג] ומשמע בכך' שהדיין מהויב למור לכך שמהרائي לעשות כן ויאמר לי דאך דלאו מדינה הוא אמן אנשים טובים וצדיקים עושים כן ואם ישמעו ישמעו ואם לאו אין קופין אותו על כך וכבר נתבאר בס"י רצ"א דשומר שכר כיוון שכלה זמנו כלתה שמירתו ואפילו החפצ' עדין בביתו אין עליו אלא שומר חנם ויתבאר בס"י שם"ג:

25)ילקוט מעם לווע בראשית (ב"ג - י)

רוזאים מכאן תבונתו של אברהם אבינו שאע"פ שהיה משתוקק מעד לקנות המערה לא העיז לומר להם שימכווה לו שהיו אומרים ודאי דבר יקר הוא מעד הוא רוצה לקנותה והם היו קונים לפני אע"פ שלא היו זוקים ולא היו רוצים למכרה לו ואפיילו כשרה היהת מוטלת לפני מותה לא אמר שימכוור המערה אלא אמר בתחלה תננו ליחזות קבר עמכם ר"ל אני רוצה להיפרד מכם אפיילו לאחר מיתה ואני רוצה לקבור את מתי בין קבריםם ובודאי לא רצה אברהם ח"ז לקבור את שרה בינוים שהוא טמאים אלא בתחלה אמר דבר שלא היה איכפת לא לעפרון ולא לבני חות וכשאמרו נשיא אלהים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבור את מותך אז העיז לומר שימכוו לו המערה לפי שאמר דבר זה בתוך שאר דברים כאילו לא רדו אחר זה לא עמדו על כך שהוא משתוקק כל כך זהה ואילו היה עפרון רואה מה שראה אברהם במערה בודאי לא היה מסכים לモכרה بعد כל הון דעלמא אבל מאחר שלא היה יכול ליטול חלק זהה לא ראה כלום כי מון השמים לא גילו אלא לזה שהוא בעלייה וכן הופעה בעניי כמערה חשוכה מעד וכן רואים שאע"פ שאברהם לא ביקש ממנו למכור לו אלא את המערה בלבד עפרון אמר לו שהמערה והשدة יהיו שלו כי היה זה עניין לא חשוב בעניי עפרון ובכל שנה כשעפרון בא ליכנס למערה היה נדמה לו שאיש אחד רוצה להרוגו

26) רשי' בראשית פרק כה פטוק לב

הנה אני הולך למות - (מתנוודת והולכת היא הבכורה שלא תהא כל עת העבודה בבכורות כי שבט לוי יטול אותה ועוד) אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אזהרות ועונשין ומיתות תלוין בה, אותה שנינו אלו הן שבמיתה שתויה יין, ופרועי ראש. אמר אני הולך למות על ידה, אם כן מה חפץ לי בה: